

Gepubliceerd in *Ons Erfdeel* 2016/4.

Zie www.onserfdeel.be of www.onserfdeel.nl.

[K] **OPVALLENDE ONVOORSPELBAARHEID.
SCHILDER JOHN VAN 'T SLOT**

“Kunstenaars weten eigenlijk niet wat ze doen”, zei Rudi Fuchs onlangs. Ik geloofde dat altijd al, maar ik was blij te horen dat een deskundige die ik hoog heb zitten hetzelfde dacht. John van 't Slot (Rotterdam, 1949) schildert zonder schetsen en zonder enig vooropgezet plan. Laag over laag krijgen de vlakken, lijnen, kleuren en soms figuren op het witte canvas een pregnante vorm. De suggestie dat een niet direct te kennen, maar gevoelsmatig wel begrijpbare ordening gestalte heeft gekregen. Hoeveel lagen Van 't Slot ook aanbrengt, zelden zit de verf dik op het doek. Van 't Slot: “Hoewel ik ervan houd, wordt het bij mij nooit pasteus. Ik schraap veel weg.”

In zijn jongere jaren werkte Van 't Slot zoveel mogelijk, lange dagen waarin hij uren aaneen schilderde en liefst meerdere schilderijen tegelijk opzette. Nu werkt hij hooguit aan twee doeken tegelijkertijd. Hij heeft bovendien gemerkt dat het de werken goed doet om ze veelal met rust te laten. Aan tafel leest hij een boek of een tijdschrift om dan op te kijken, ineens op te staan en na nogmaals ingespannen kijken een blauw vlak donkerder te kleuren, iets weg te halen of toe te voegen. Die manier van werken heeft geresulteerd in een opvallende onvoorspelbaarheid. Van 't Slot heeft

John van 't Slot, zonder titel, olieverf op linnen, 100 x 120 cm, 2015.

zowel figuratief als abstract gewerkt, soms zijn de doeken vol van heldere, fijne kleuren, soms zijn ze donker of domineert een enkele kleur. Die ongreepbaarheid lijkt voort te komen uit een mild soort anarchie. Er is geschreven dat Van 't Slot naar een intrinsieke orde zoekt. Dat is waar, maar hij lijkt zich er toch ook tegen te verzetten, behoudt zich in elk geval het recht voor zichzelf tegen te spreken en neemt de vrijheid om steeds opnieuw met dat witte doek te beginnen en zich niet te laten leiden door een vaststaande signatuur. De Italiaanse schrijver Valerio Dèho sprak in dat verband van “de afwezigheid van stijl”. Er is een tijd geweest dat Van 't Slot veel paarden schilderde, zoals hij ook beren, honden en hazen heeft geschilderd, maar net zo goed schildert hij volledig abstract. Met die veranderlijkheid verrast hij dikwijls ook het publiek dat zijn werk al langer kent. Op het moment van schrijven, werkt Van 't Slot aan indrukwekkende non-figuratieve schilderijen waarin blauw de dominante kleur is. “Dat gaat een tijd zo en dan pak ik het weer helemaal anders aan.” Op de vraag of je die werkwijze intuïtief moet noemen, aarzelt hij. “Ik

vind het een rotwoord, maar als je het uitlegt als Abraham de Swaan – het gevoel dat zichzelf niet begrijpt – is het minder erg. De term die voor mij voorsnog het beste uitdrukt waar ik in mijn werk naar zoek, is: onverwachte vanzelfsprekendheid.”

Van 't Slot groeide op in de Rotterdamse arbeidersbuurt Crooswijk. Nog altijd woont en werkt hij daar; boven het café dat ooit door de moeder van Willem de Kooning werd uitgebaat. Kunst was vreemd ten huize Van 't Slot, maar toen hij zich na de ambachtsschool aanmeldde voor de plaatselijke kunstacademie moedigde zijn moeder die keuze ten slotte toch aan. Wat hem ertoe bracht, is nog altijd tamelijk raadselachtig. Hij wist in wezen niets van de wereld die hij na zijn verrassende toelating zou betreden. Slechts een klein mapje tekeningen zond hij in. “Ik tekende wel eens een platenhoes na, maar ik was zeker geen jongen die de hele dag tekende.” Met het oog op toekomstige zekerheid koos Van 't Slot voor het reclametekenen waarin hopelijk werk te vinden zou zijn. Toen schoot het toeval te hulp. Tussen overwegend matige cijfers prijkte een acht voor dierentekeningen. Tot op vandaag is Van 't Slot

ervan overtuigd dat zijn beoordeling is verwisseld met een meer getalenteerde studiegenoot, maar ze hielden allebei hun mond en zo zwaaide de deur open naar de afdeling vrije kunst.

De eminente pleitbezorger van beeldende kunst Pierre Janssen was op dat moment, 1965, juist aangetreden als directeur van de academie. Janssen liet de bibliotheek literaire werken en internationale kunsttijdschriften opnemen, die Van 't Slot allemaal leende en gretig las. Zijn aanmelding bij de academie mocht dan een moeilijk te doorgrondde ingeving zijn geweest, eenmaal binnen bleek het een gouden greep. In die ongekende wereld was Van 't Slot volledig thuis.

Sporen van de gulzigheid waarmee Van 't Slot zich op de academie stortte en zich daarna met de beeldende kunsten vertrouwd maakte, zijn volop in zijn werk te vinden. Behalve de opzettelijke verwijzingen naar Pablo Picasso, die een van zijn grote voorbeelden is gebleven (net als Walt Disney zoals Van 't Slot dikwijls licht provocatief heeft opgemerkt), zijn talloze toevallige verwijzingen, verwantschappen en invloeden naar en van andere kunstenaars traceerbaar. Onbedoeld en veelal ongemerkt sijpelen beelden uit het enorme door Van 't Slot in de loop der jaren opgebouwde beeldgeheugen in zijn werk door. Door schrijvers zijn referenties gemaakt aan het werk van Roland Topor, Ernst Ludwig Kirchner, Karl Schmidt-Rottluff, Jean-Michel Basquiat, Emil Nolde, Osar Kokoschka, Paul Cézanne, Franz Marc en meer. Het is het zoveelste bewijs dat wanneer een kunstenaar met veel collega's in verband wordt gebracht, hij uiteindelijk een eigen handschrift heeft. Dat heeft Van 't Slot zeker, want hoe veranderlijk en verrassend diens werk mag zijn, herkenbaar en in veel opzichten consequent is het ook.

De referenties zeggen meer dan dat. Veel genoemde verwanten zijn expressieve schilders en bovendien schilders die op geen enkele manier modieus kunnen worden genoemd. Daarmee zijn alvast twee wezenskenmerken van Van 't Slot gevat. Het is noodzakelijk werk, geen spel, maar een speelse ernst. Het is een *Schrei nach Ausdruck*, een verwezenlijking. Misschien heeft de beschouwer een link naar andere kunst nodig als houvast, maar voor Van 't Slot is het belangrijker dat hij zich steeds opnieuw met een leeg hoofd voor een leeg doek

opstelt. Dat hij niet weet waar hij zal beginnen, laat staan eindigen. Als het lukt en het schilderij ook door de kritische maker goed gevonden wordt, dient de verhoopte vanzelfsprekendheid zich aan. Het doek is er en dan is het irrelevant wat de kunstenaar heeft gedaan.

MISCHA ANDRIESEN

Website: www.johnvantslot.nl

Boek: PHILIP PEETERS, SANNEKE VAN HASSEL, ROBIN CHEN, HANS SLEUTERAAR, *John van 't Slot – Why Do Birds Suddenly Appear*, Vanspijk / Rekafa Publishers in samenwerking met Livingstone Gallery (Den Haag) en Galerie Per van der Horst (Den Haag/Taipei), 2016, 192 p.

Expositie: dit najaar exposeert John van 't Slot in het Dordrechts Museum.